

Korkeakouluyhteisö arvioi avoimuuden tasoon: seurantakyselyn tulokset ammattikorkeakoulujen näkökulmasta

Hanna Lahtinen

Laurea-ammattikorkeakoulu

hanna.lahtinen@laurea.fi

<https://orcid.org/0000-0003-1086-8885>

Seliina Päällysaho

Seinäjoen ammattikorkeakoulu

seliina.paallysaho@seamk.fi

<https://orcid.org/0000-0002-3554-7773>

Anne Kärki

Satakunnan ammattikorkeakoulu

anne.karki@samk.fi

<https://orcid.org/0000-0001-9080-8481>

Asiasanat: avoin tiede, arviointi, tulokset

Viittaaminen: Lahtinen, H., Päällysaho, S., & Kärki, A. (2022). Korkeakouluyhteisö arvioi avoimuuden tasoon: seurantakyselyn tulokset ammattikorkeakoulujen näkökulmasta. *Informaatiotutkimus*, 41(2–3), 77–79. <https://doi.org/10.23978/inf.122570>

Artikkeli on lisensoitu Creative Commons Nimeä-EiKaupallinen-JaaSamoin 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä

Avoimen toimintakulttuurin seuranta on kehitetty Suomessa usean vuoden ajan. Ensimmäiset arvioinnit tehtiin opetus- ja kulttuuriministeriön aloitteesta vuosina 2015–2019. Korkeakoulujen avoimuuden kypsyytensä on arvioitu kolmesti: vuosina 2015, 2016 ja 2019.

Avoimuuden kehittyessä tutkimusyhteisö on ottanut yhä enemmän vastuuta arvioinnin sisällöistä ja kriteereistä. Kesällä 2022 Tieteellisten seurain valtuuskunnan koordinoimana toteutettu arviointi olikin tutkimusyhteisön yhteinen näkemys arvioitavista kohteista. Arviointi kohdentui neljään osa-alueeseen: toimintakulttuurin, julkaisujen, aineistojen ja infrastruktuurien sekä oppimisen avoimuuteen. Näistä arvioitiin erityisesti ohjaavia dokumentteja ja palveluja. Lisäksi julkaisuista ja oppimateriaaleista kerättiin määrällistä tulostietoa.

Toteutettu arviointi pilotoi uutta arviointimallia, jota suunnitellaan toteutettavaksi kahden vuoden välein. Käynnissä ollut arviointi ei toteutunut vielä koko laajuudessaan, vaan muun muassa yhteistyön laajuus, määrälliset tulostimet aineistojen ja infrastruktuurien osalta sekä muutamat indikaattorit jäivät vielä seuraavaan arviointikertaan toiminnan kehittymisen, indikaattorien muotoilun tai keruun yhdenmukaisuuden varmistamiseksi.

Ammattikorkeakoulut ovat seuranneet omaa avoimuuden kehitystään toteutettujen arviointien pohjalta. Tulokset kesän 2022 arvioinnista ovat hyvät ja toiminnan kehittymistä on laajalti havaittavissa. Aineistojen ja infrastruktuurien avoimuudessa on jonkin verran variaatiota eri ammattikorkeakoulujen välillä, mutta kokonaisuudessaan ammattikorkeakoulut onnistuivat tässä osa-alueessa parhaiten. Aineistojen avaamista tukevia palveluita ja ohjaavia dokumentteja on kehitetty runsaasti viime vuosien aikana. Arvioinnissa ei kerätty vielä tietoja tuotoksista eli avoimista datoista tai infrastruktuureista, mikä olisi saattanut vaikuttaa tulokseen. Pitkäjänteinen kehittäminen julkaisujen avaamisessa näkyy arvioinnin tuloksissa. Erityisesti julkaisujen avaamista tukevia palveluja ja ohjaavia dokumentteja on kehitetty viime vuosina paljon. Sen sijan tuotosten avoimuus eli avointen julkaisujen määrä laskee tulosta hieman, vaikka julkaisujen avoimuusprosentit ovatkin korkeita. Oppiminen oli avoimuuden seurannassa mukana ensimmäistä kertaa, ja ammattikorkeakoulut menestyivät tässä osa-alueessa hyvin. Toimintakulttuurin avoimuudessa ammattikorkeakoulujen tulos jäi heikoimmaksi neljästä eri osa-alueesta. Sekä oppimisen että toimintakulttuurin avoimuudessa ohjaavia dokumentteja oli kehitetty jo jonkin verran, mutta avoimuutta tukevia palveluja toistaiseksi hieman vähemmän. Arvioinnissa kerättiin tietoa myös Avointen oppimateriaalin kirjastoon (AOE.fi) avatuista oppimateriaaleista.

Kokonaistuloksissa ammattikorkeat jäävät vielä yliopistoista jälkeen niin toimintakulttuurin, julkaisujen kuin datan ja infrastruktuurienkin avoimuudessa. Sen sijaan oppimisen avoimuus on edennyt ammattikorkeakouluissa ripeämmin kuin yliopistoissa.

Kesällä 2022 toteutetun avoimuuden arvioinnin tuloksia analysoidaan ja raportoidaan tarkemmin informaatiotutkimuksen päivillä ammattikorkeakoulujen näkökulmasta ja vedetään johtopäätöksiä arviointimallin soveltuvuudesta toiminnan kehittämiseen.

Lähteet

- Avoin tiede (n.d.). Kypsyystasoselvitykset 2015-2019. Noudettu osoitteesta <https://avointiede.fi/fi/linjaukset-ja-aineistot/kypsyystasoselvitykset-2015-2019>
- Päällysaho, S., & Latvanen, J. (2018) Avoimuuden kehittyminen suomalaisissa ammattikorkeakouluissa. *Informaatiotutkimus*, 37(4), 115–126. <https://doi.org/10.23978/inf.77418>